

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot.”

Patroonsschild van het gilde St. Sebastiaan te Herpen (copyright A. C. L. Brussel)

AGENDA VOOR 1976

- 15 aug.** Berkel, Kringdag Maasland bij St. Hubertus
22 aug. Oirschot, Vrij gildefeest, georganiseerd door de vier Oirschotse gilden St. Sebastiaan, St. Joris, St. Barbara en O.L. Vrouwe Broederschap
28 aug. Hilvarenbeek, viering 40-jarig bestaan Noord-Brabantse Federatie
5 sept. Asten, Kringdag Peelland bij St. Joris
12 sept. Alphen N.B., Liefdadigheidsfestijn, georganiseerd door St. Willibrordus
-

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 1 sept. bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

VERLOREN VOORWERPEN

In het Gildecentrum te Eindhoven staan nog altijd een vaandelstok en een (gebroken) kaptinspiek te wachten tot de betreffende eigenaars die komen ophalen.

Wie is er al vanaf 1971 een hoofdmanspiek kwijt in Deurne?

Wie het gildefeest bezocht heeft in dat jaar, heeft er nog steeds een piek laten staan.

Nadere inlichtingen bij de Secretaris Frans Martens, Pastoor-Jacobsstraat 72, Deurne, tel. 04930 - 3608.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Gildeboekje Rome-reis 1975

Het boekje „met de Brabantse Schuttersgilden naar Rome” is verkrijgbaar bij de schrijver Frans Martens, Pastoor-Jacobsstraat 72 te Deurne, tegen betaling van f 3,— of franco per post f 4,60. Betaling per giro op rekening no. 2783686 met vermelding Gildeboekje Rome.

Het Vendelreglement

Dezer dagen is het nieuwe vendelreglement van de Federatie gereed gekomen. Er is heel weinig in veranderd. Voor de jeugd is de klasse-indeling, de individuele wedstrijd, en de groep opgenomen.

De Overheid van de Federatie heeft het reglement, dat in 1959 bekrachtigd is, ook nu weer goedgekeurd op haar vergadering te Eindhoven op 8 mei 1976.

Aan de secretarissen zal dit reglement worden toegezonden.

Wij hopen dat dit reglement zal bijdragen tot het goed functioneren van de vendelwedstrijden in de Federatie van Schuttersgilden van Noord-Brabant. Dit is immers de wens van de vendelleiders der kringen.

Moge het mooie spel met het vendel worden bevorderd en bewaard voor alle gilden en het gildewezen in het bijzonder.

DE VENDELLEIDERS der Federatie:

Maasland, Jan Toorians, voorz. secr.
Kempenland, M. Boelens,
Peelland, P. Hurkmans,
Land v. Cuijk, M. Bardoel,
Kwartier v. Oirschot, A. Smetsers.

„DE GILDETRON,” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom,” in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland en Het Land van Cuijk.

Hoofdredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 's-Hertogenbosch, tel. 073 - 133993.

Redacteuren: voor de Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040-438521
voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, Hilvarenbeek, tel. 04255-2431
voor Peelland: Alph. M. G. Niessen, Veestraat 43, Helmond, tel. 04920-24863
voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand, tel. 04166-1516
voor Kempenland: Ir. H. H. Voetman, Baljuwstraat 2, Geldrop, tel. 040-863725
voor Het Land van Cuijk:

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, Moergestel, tel. 04243 - 1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom, (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 7,50 per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Het Vendelgebed: Een religieus smeekgebed

In aansluiting op het artikel over „het vendelgebed en de vendelstragen” in De Gildetrom 1973 nr. 4 willen we graag nog even terugkomen op het religieuze aspect van het vendelzwaaien.

De symbolische uitleg die wij aan het vendelen, als het vendelgebed, geven, is de vendelier wel eigen geworden. De strijd tussen goed en kwaad, geloof en ongeloof, eerlijkheid en onrecht, met behulp van God onder de bescherming van de patroonheilige — i.d.g. St. Joris en St. Sebastiaan — is een diep godsdienstige overtuiging.

We moeten het vendelen zien als een religieus smeekgebed om de overwinning te kunnen behalen:

In het boek Uittocht 17.11.-13 wordt verhaald hoe Mozes met opgeheven handen bad voor de overwinning van de Israëlieten. Zolang zijn armen opgeheven waren won het Joodse leger; zakten zij dan won de vijand. Daarom ondersteunden Aaron en Chur Mozes' armen tot de eindzege bevochten was. In de tekst wordt de macht en de noodzaak van het smeekgebed op een prachtige manier tot uitdrukking gebracht. Als gildebroeders moeten we dit ook zo zien en het godsvertrouwen beleven. De opgeheven handen van Mozes maakten de vechtende soldaten niet overbodig. Zij (men zou kunnen lezen: de gildebroeders) moeten zich inzetten om de allesbeheersende rol van God in het leven te beklemtonen.

Onze krachten zijn van Hem afkomstig en ons rustig vertrouwen is gebaseerd op Zijn goedheid. De uitkomst van ons ondernemen — de strijd met het vendel — hangt van Hem af, die alle touwtjes in handen heeft.

'n Smeekgebed in nood, of bij een strijd, wil je immers voorleggen aan de Vader die je verheerlijken wil. (Het woord 'verheerlijken' gebruiken we herhaaldelijk wanneer we het vendelgebed uitleggen). Je verwacht verhooring in de diepste overtuiging dat God liefde is. Vertrouwen in Zijn macht zul je bijbrengen door middel van je eigen ervaringen en inspanningen. Dit geldt voor alle bidden, ook als we God danken om de strijd die wij mogen strijden en uiteindelijk door Hem overwinnen zullen.

Hierin zien we de grote grondgedachte in het gildewezen, welke zo mooi is tot uiting gebracht in het Vendelgebed. De gildebroederschapsgedachte, de dienstbaarheid, de hulpvaardigheid en samenhangigheid spelen in onze zo oude en mooie tradities een grote rol..... allen, samen met onze vendeliers, strijden we voor de goede zaak!

Tot zover een meditatie uit „Nieuwe Aarde” van april 1976.

Van het zelfde tijdschriftje van maart 1976 trof ons een korte overpeinzing uit Ps. 13 ook wat betreft de strijd van de kleine tegen de grote — van het goede tegen het slechte:

„Ook David had zijn moeilijkheden!” Het zou een klein vendelgebedje kunnen zijn, gelijk aan de strijd van St. Joris.

De strijd van de zwakke tegen de sterke; h^oe moede, h^oe lang, h^oe zwak..... maar uiteindelijk vertrouwend op de overwinning. Het luidt:

H^oe lang, Heer, zult Gij mij blijven vergeten, h^oe lang nog verbergen Uw aanschijn voor mij? H^oe lang zal ik eenzaam op raad moeten zinnen, draag ik van dag tot dag zwijgend mijn droefenis?

Hoe lang zal mijn vijand mij uit blijven dagen?

Zie mij, geef mij Uw antwoord,

Heer, Gij zijt toch mijn God;

Wil Gij verlichten mijn ogen,

dat ik niet inslaap ten dode,

dat mijn vijand niet roept:

„Nú heb ik hem in mijn macht,”

mijn belagers niet juichen

omdat ik aanvang te wankelen.

Zelf kan ik slechts op Uw genade vertrouwen,

tot mijn hart de vreugde hervindt om Uw heil;

dan is mijn lied voor de Heer:

Hij heeft het aan mij vervuld!

Dit is een ernstig artikeltje, doch een overweging waard, als we het over het vendelzwaaien hebben in onze gilden. Immers..... er is niets in het gilde, of het heeft zijn betekenis. Vandaar deze regels.

Jan Toorians.

LOONOPZAND, 1 juni 1976.

18de Internationaal Volksdansfestival te Schoten (B.)

In aansluiting op hetgeen we in het vorig nummer schreven over Oude Kempische Volksdansen ontvingen we van de Stichting Kempense Volkskulturele Dagen een aankondiging van het „18de Internationaal Volksdansfestival” van 10 tot 17 juli 1976 te Schoten bij Antwerpen.

Uitvoerige inlichtingen kan men aanvragen op het Kasteel van Schoten, 2120 Schoten (België), tel. 031-585512.

Vendelstokken in twee delen

Herhaaldelijk vraagt men naar een manier om de vendelstokken gemakkelijk mee te kunnen nemen. De stokken van 2.70 cm. zijn te lang om te vervoeren op auto's en in treinen. Vandaar dat een middel gevonden is om deze te halveren. Wij willen dat graag aan de vendeliers kenbaar maken.

Zij kunnen dat gemakkelijk zelf doen of door iemand die in de metaalwereld thuis is laten doen. Tek. A. De tekening hierbij is heel duidelijk. Een stok wordt op 1.25 m. doorgezaagd, daarop wordt een koperen (of ander metaal) buis geplaatst waarin twee bajonetsleuven zijn gezaagd tegenover elkaar.

De andere helft van de stok krijgt dan twee houtschroeven die in de gleuven kunnen.

(Tek. B.)

Men moet goed passend alles laten sluiten om speling in de buis te voorkomen tijdens het zwaaien.

Tenslotte kan op de punt van de stok een houten knopje gemaakt worden, dat met een houten pen daarin wordt bevestigd. (Tek. C.)

De maten zijn op de tekening opgegeven.

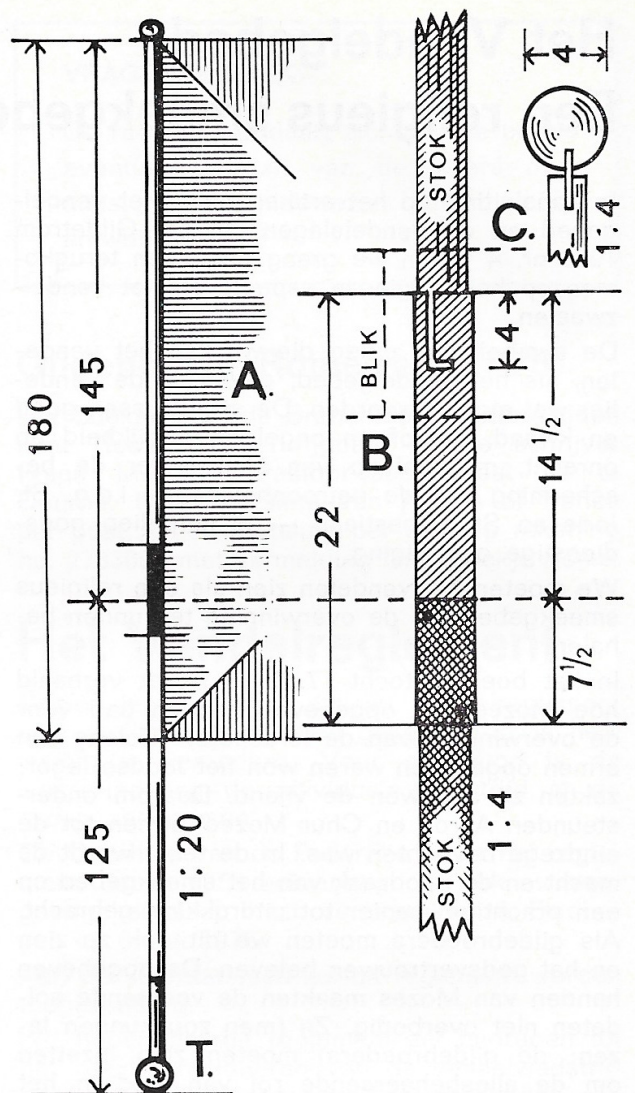
Hebt U moeilijkheden met een buis, dan zullen wij die voor U laten maken. De kosten zijn niet hoog n.l. f 7,50 per stuk.

De kleine stokken voor de jeugd behoeven niet in twee delen gemaakt te worden; zij kunnen makkelijker vervoerd worden.

Om werking van de houten stok te voorkomen kan men het einde dat in de buis gaat met dun blik omwikkelen en vastzetten. Dit moet dan ter hoogte van de schroeven zijn en even boven de buis uitkomen.

Wij hopen U hiermede goede raad te hebben mogen geven.

J.T.

A. Stok + vendel.

B. Halveringsbus 28 mm Ø buitenmaat.

C. Stokknopje.

Gildezilver uit Herpen (en Ravenstein?)

Onze lezer en gildekenner A. V. Gillet, secretaris van de Grote Kruisbooggilde te Brussel, vestigde onze aandacht op enkele gegevens over het gildezilver van Herpen. Toen Jolles op 1 juni 1930 op bezoek was geweest in Herpen schreef hij vanuit Oss aan zijn echtgenote: „Daarna informatie bij allerlei lui over de opgeheven gilden. Tot bij de burgemeester, die weinig zin had zich op zondag druk te maken. Toch toonde Zijn Ed. Achtb. me tenslotte het gemeentearchief, waarin verscheidene aardige stukken, welke ik in 't najaar eens nader bekijken ga. De gilden zijn — alweer door toedoen van den pastoor — omstr. 1900 opgeheven. Deze heer had het zilver ingepikt — een kast vol — en vermoedelijk ten voordeele van de kerk verkocht. Ik krijg daarover nog nader bericht.” (1)

E. Gevaert schrijft in 1903 dat antiquair Arens te Antwerpen in het bezit is van de keten van

het Sint-Sebastiaangilde te Herpen (2). Hij beschrijft het als zijnde een vijftiende-eeuws, Brabants werk, H. 31 cm en B 34 cm; bestaande uit een patroonsschild met links en rechts 3 segmenten met bladrankmotieven, waarop allerlei dieren, eekhoorns, hazen en uilen hun spel bedrijven (afb. blz. 25). Op de achterkant van een der steunplaten was gegraveerd:

J. Thomassen NDER. D. A.

Van J. VO Deken. Houtberg at g v S H

Verder was er een vorm van een banner ingegraveerd. Volgens de Brusselse edelsmid Ch. Feijt, die de keten indertijd onderzocht, stond er een zilvermerk uit 's-Hertogenbosch in. Aan de patroonsplaat hing een papegaai. Arens had van dit gilde ook nog koningsschilden, het vaandel en een oude oorkonde. Hij had de schilden van de kraag verwijderd, zogenaamd in het belang van kunst en geschiedenis. Oorspronkelijk was de kraag bevestigd op

een ondergrond van velours. De keten werd in 1913 op een veiling bij Heilbron te Berlijn verkocht (3). De twee sierbanden van ieder drie segmenten waren toen al verdwenen. Waar dit stuk zich op dit moment bevindt is onbekend.

Twee zilveren schilden van het Sint-Sebastiaangilde te Herpen, waarschijnlijk via Arens bij de collectie Claes terecht gekomen, werden op 27 nov. 1933 bij de veiling van museum „De Gulden Spoor” aan het Noord-Brabants Museum te

's-Hertogenbosch verkocht voor B.fr. 140 (4). Het ene schild stelt een ploegende boer voor, is gegraveerd en draagt het jaartal 1800. Het tweede is uit 1841 en toont een graanmeter (5). De vogel die Jolles in Taxandria noemt is niet in de Bossche collectie aanwezig (6). De huidige eigenaar is niet bekend.

Het gegoten beeldje van Sebastiaan van de Herpense keten komt sterk overeen met dat op de vogel van het Sint-Sebastiaangilde te Ratingen uit de 16e eeuw (7).

„Copy-right A. C. L. Brussel”

De borstplaat van Herpen is iets ovaalvormig, maar behoort tot dezelfde groep als de juwelen van het Sint-Barbaragilde te Boxtel (8), het Sint-Jacobusgilde te Zeeland, O.L. Vrouwe Broederschap te Kapellen (D) (7) en het Sint-Vincentiusgilde te Velp (9).

Een patroonsketen die veel gelijkenis vertoont met die van Herpen berust in het Antwerps Museum Mayer van de Bergh. Deze keten dateert uit het eerste kwart van de 16e eeuw en wordt „Nederrijns” genoemd. Er komen geen merken of graveringen voor (10). Het Sint-Barbarabeeldje van het schild vertoont grote overeenkomst met dat van Herpen. In de linker hand draagt zij de palmtak recht omhoog; in de rechterhand de toren (zie afb.). Zeer waarschijnlijk zijn de twee ketens van naburige gilden.

Dat één zilversmid deze werken heeft gemaakt is aannemelijk. Mogelijk is het Sint-Barbaragilde uit Ravenstein de eigenaresse geweest van de keten, die nu in Museum Mayer van

de Bergh berust. Bij nadere bestudering en vergelijking is misschien de plaats van herkomst ooit definitief te achterhalen.

Eindhoven, Johan M. Oomen

1. Mededeling van Mevr. F. E. Jolles-Weghuis te Amsterdam.
2. E. Gevaert, Un collier de Gilde Herpen, Bull. des métiers d'art, jrg. 2 mrt. 1903 blz. 262 e.v. + afb.
3. Catalogus veiling Heilbron, Berlijn 1913 nr. 236 + afb.
4. Cat. veiling Museum Fr. Claes 1933 dl. 1, blz. 12 no. 21.
5. Knippenberg W. H. Th., Brabants Gildezilver III, in: Gildetrom 15 ('68) 6.
6. Jolles J. A. Nrd-Brab. gildestukken te Antwerpen, in: Tax. 40 ('33) 193—195; Jolles J. A., Schuttersgilden en schutterijen Nrd-Brab. dl. 1 blz. 20, dl. 2 blz. 12.
7. 500 Jahre Rheinischen Schützenwesen 1975, blz. 57 nr. 16.
8. Nrd-Brab. Mu., Den Bosch; inv. nr. 8186.
9. Vleeshuis, Antwerpen; inv. nr. 2070.
10. Museum Mayer v. d. Bergh Antw. inv. nr. 436 en mededeling van directeur J. de Coo.

Met dank aan de Heer A. V. Gillet te Brussel en de heer J. de Coo te Antwerpen.

GILDEAKTEN VIII

"Ongelukken"

Door de gilden is er door de eeuwen heen heel wat geschoten, gefeest en gedronken. Dat daarbij ooit ongelukken gebeuren, zal niemand verwonderen.

In deze aflevering zullen we aandacht besteden aan drie processen. In alle drie gevallen hadden de ongelukken een dodelijke afloop.

GEMERT

In januari 1715 werd Damiaan Hugo Grave van Schoenborn etc., landcommandeur van de Balje Alde-Biezen, in Gemert ingehuldigd. „Opt beste gekleet ende gewapent, met vanen en trommelen” stelden de Gemertse „schutteren oft gilden zich op omtrent de palen van de Heerlijkheid.”

Menig salvo werd gelost toen de nieuwe vrijheer van Gemert zijn intocht hield. In 1715 leidde dat tot een dodelijk ongeval. In prachtige bewoordingen smeekte de schuldige gildebroeder aan de nieuw ingehuldigde Heer van Gemert om vergiffenis, hetgeen werd ingewilligd.

Aen Sijn Hoogh Graeffelijcke Excellentie Damian Hugo des Heylige Roomsche Rijcx, Grave van Schoenborn, Buchheim etc: etc: etc: Landtcommandeur der Balleyen Hessen, Aldenbiessen, Vrijheer van Gemert etc: etc: etc:.

Geeft seer demoedelijck te kennen Adriaen Andriessen, inwoonder deser neutrale grontheerlijckheit, dat hij suppliant willende betoonen sijnen getrouwen Iver ontrent sijne Hoogh Graeffelijcke Excellentie int exerceren ende marcheren van de gulden van St. Joris, ten dage van receptie van Ued. Hoogh. Graeffelijcke Excellentie, het ongeluck heeft gehadt, dat den prop van sijn roer is gevlogen op het kindt van Adriaentje Francisce, wesende een melaets ende teenemael gebreeckelijck kindt ende waerdoor dan des te meer den prop heeft connen effect doen, soodanich dat het selve kindt uyt die oorsaecke, soo geseht wert soude wesen gestorven, ende want alsoo het selve is geschiet teenemael buyten quataerdicheyt ende alsoo geheel als onnosel, ende dat uyt dien insicht de moeder hetselve uyt grondt van haer herte is vergevende niet willende dat den suppliant daerover enige de minste straffe soude werden opgeleght. Dat oock de gulde pretenderende daertoe gerechticht te sijn, hetselve onnosel geval hem suppliant heeft vergeven. Soo vindt hij echter geraede sich te adresseren aen Ued. Hoogh Graeffelijcke Excellentie wiens bermherticheyt alomme ende bijsonder dij dese inhuldinge gebleecken is, biddende seer ootmoedelijck Ued. Hoogh Graeffelijcke Excellentie brieven van pardon (voor soo verre des noot sijn).

T: welck doende etc.
ende was geteekent
A. Molemakers 1715

In de margine stont d'appostille aldus:

Sijne Hoogh Graeffelijcke Exc. gelet op den inhoud deser en gehoort hebbende de geledeerde parthijen ende alsoo willende doen bliicken van sijne gunst en gratie, pardonneert den suppliant het begaene ongeval lastende ende bevelende allen, ende een iegelijck hem ter saecke vandien niet te molesteren alsoo dit is ons Hoogh Graeff. welgevallen ende dat dese gratie sal plaets grijpen sonder verder interiment ende om noch meerder te thoonen onse gunsten gelasten onsen Raadt en eersten rentmeester Cox in handen van de moeder van het overleden kindt te tellen twelff pattacons.

Aldus gedaen op den Castele van Gemert ten dage van onse inhuldinge, ende was geteekent DH Schoenborn Landtc.

Na Gemert stappen we over op **Mierlo** alwaar in hetzelfde jaar eveneens een dodelijk „ongeluk” gebeurde.

Aldaar werd Ariaentie de vrouw van Joost Verbeeck uit Mierlo op 17 sept. 1715 op „vijff plaetschen in haren ruggе doorschoten.” Niemand wist wie het had gedaan, terwijl er diverse gildebroeders en toeschouwers bij het schieten zijn geweest. Het gaat hier waarschijnlijk niet om een schietwedstrijd tussen diverse gilden, want in het onderzoek werd gesproken over „Eerscheuten, die omtrent 't Lijntie sijn gedaen.”

Diverse gildebroeders verklaarden die dag geschoten te hebben.

Het onderzoek, dat door de secretaris van Asten: J. Draak werd opgeschreven, leverde op 26 sept. 1715 geen dader op. Hij ondervroeg die dag 55 personen. Ook Ariaentje had kort na het ongeval een verklaring afgelegd. Zij stierf enige tijd later.

Op 22 sept. 1715 werd een lijkschouwing gehouden. Hoe men ook zocht, de dader had men na enkele weken nog steeds niet te pakken (2).

Ook in **Someren** werd een vrouw het slachtoffer van het geweer van een gildebroeder. Ditmaal was het de vrouw van Koning Frans Cranenbroek m.n. Maria Crijn Wijnen.

Door nader onderzoek kunnen we meer gegevens over haar vermelden. Zij werd te Someren geboren op 4 mrt. 1669 en overleed aan haar verwondingen op 1 okt. 1717. Op 24 april 1688 huwde zij te Someren met Frans Peter Cranenbroek.

Op 29 sept. 1717 had „de schuterije” geteert. Als die avond Frans Cranenbroek met enige andere gildebroeders naar huis loopt, ontmoeten zij Willem de zoon van Antonie Biemans „op sijn schouder hebbende een roer.” Hij riep: „Dit is een eerscheut voor den Koninck.” Hij schoot daarbij echter de vrouw van de koning neer. Zij riep om de pastoor, want zij was levensgevaarlijk gewond. Willem Biemans was echter van mening dat hij geen scherp op zijn roer had gehad. Toen hij besefte wat hij had gedaan, heeft hij „lange tijdt in het hujs van de voornoemde Maria sitten crijten.” (3).

Het is wel opvallend dat deze drie ongelukken zo kort op elkaar volgden. Het zou interessant zijn als we te weten komen of, naar aanleiding van deze ongelukken, de kwartierschout van Peelland, maatregelen heeft genomen ten aanzien van het schieten door de gilden. Mocht dit het geval zijn, dan zouden we dit graag vernemen.

BRONNEN:

- 1) Gemert R. 127 fol. 443—444.
- 2) Archief Raad van Brabant 424/514.
- 3) Archief Raad van Brabant 424/546.
Someren R. 134 fol. 106v/107 en 110/111.

Jean Coenen, Sint-Jorisgilde Zesgehuchten.

Peter de Lange, Sint-Catharinagilde Tongelre.

Ad Otten, Gemert.

Afscheid van Mgr. A. Felici

Op 15 mei werd bekend dat Mgr. A. Felici overgeplaatst zou worden naar Portugal. Hetgeen voor ons Gildebroeders niet onopgemerkt voorbij mag gaan.

Immers Mgr. A. Felici heeft als Pro-Nuntius in Nederland in de laatste twee jaar zeer veel voor onze Brabantse Gilden gedaan. Hij was het die door zijn bezoeken aan de Gildefeesten in 1974 Goirle, 1975 Hilvarenbeek en de H. Bloedprocessie in Boxmeer getoond heeft welke belangstelling en waardering hij heeft voor onze gilden. Meer nog heeft hij dit laten blijken door bij de jaarlijkse viering van de verjaardag van de Pauskroning, waar voorheen alleen het corpsdiplomatie en de meest vooraanstaande vertegenwoordigers van ons katholiek organisatie-leven aanwezig waren, ook onze voorzitter namens onze gilden uit te nodigen. Meer nog. Mocht vorig jaar het Sint-Catharinagilde uit Eindhoven onder leiding van Karel Vermeeren de dertien bisschoppen in de Sint-Jacobuskerk met gildeneer naar het altaar begeleiden, dit jaar is het Sint-Jorisgilde uit Reusel en het volgend jaar het Sint-Willibrordusgilde uit Alphen aan de beurt. Dit optreden van St. Catharina uit Eindhoven heeft een enorme indruk gemaakt op de vele vooraanstaande autoriteiten die in de kerk aanwezig waren en het Nederlandse Kerkbestuur. In de middag voor de

vendel hulde op de Nuntiatuur heeft Mgr. Drs J. Bluysen uitvoerig moeten vertellen over zijn Gildebroeders.

Verder was Mgr. A. Felici de grote animator van onze Rome-bedevaart. Hij heeft tijdens een langdurig onderhoud met Paus Paulus VI uitvoerig gesproken over onze Brabantse Gilden; hun trouw, hun traditie en hun christelijke dienstbaarheid.

Als bewijs van zijn waardering heeft hij bemiddeld, dat het Sint-Mauritiusgilde uit Goirle het Pauselijk Wapen in zijn standaard mag voeren, naast dat van H.M. Koningin Juliana en Mgr. J. Bluysen en de gemeente Goirle. Hij heeft het op grote prijs gesteld als Onze Heilige Vader deze standaard persoonlijk zou zegenen, hetgeen gebeurd is op 28 oktober. Er is mij persoonlijk verzekerd dat de verhouding Nuntiatuur-Gildebroeders onveranderd zal blijven, hetgeen voor ons aangename perspectieven biedt.

Het is daarom, dat de persoon van Mgr. A. Felici nooit vergeten mag worden, daar hij een zeer belangrijk hoofdstuk in onze gildegeschiedenis heeft geschreven.

Moge God hem zegenen en bijstaan in Portugal.

En mogen wij hem in dankbaarheid blijven gedenken in woord en DAAD.

A. H. C. v. Broekhoven.

Mgr. A. Felici in gesprek met de Brabantse Gedeputeerde Drs. Y. v. d. Werff op het Gildefeest Hilvarenbeek 17 aug. 1975.

Oude Spelen - Oude Sporten

In het laatste nummer van De Gildetrom schreven we over „Oude spelen” welke in ons land werden beoefend. We hebben hierop meerdere goede reacties gekregen, hetgeen ons plezier gedaan heeft. Het was dan ook de bedoeling de gildebroeders iets meer over de spelen en sporten mee te delen, vooral over die welke in het gildewezen zijn overgebleven zoals het ringrijden in Zeeland en het schieten in Brabant, Limburg en Gelderland, maar ook in het buitenland — in Europees verband.

Bij het afdrucken van de tekening op blz. 4 van Pieter Van Der Borcht heeft men bij het clicheren de top van de boom voor het schieten met de handboog „afgezaagd.” Op de top stond n.l. een vogel waarop geschoten werd.

De doelen op de handboogbaan kwamen echter wel tot hun recht. Dit laatste was het voorname op de afbeelding, want we zien hier dat het **handboogschieten op de baan (de doel)** zéér zeker tot de oudste spelen behoort; dus ook op de gildewedstrijden werd en wordt beoefend.

De bal-, kegel-, tol-, hoepel- en vele andere spelen zijn gebleven, hetzij in de oude vorm, of later aangepast in een meer moderne trant. (Men neemt aan dat het voetballen ontstaan is in Florence uit het „Giuoco del Calcio” in 1530, althans toen is gevormd).

Op onze gildefeesten werd zopas aandacht besteed aan enige oude spelen om wat variatie te brengen op een gildefeest. Zo was op het gildefeest van St. Catharina te Vught in 1974 voor het eerst weer „vogelpik,” „klootwerpen” en „het eerste gaan.” In Nuenen en in Geldrop werd ook in mei van dit jaar „den Cloot geworpen” (al was het de ijzeren kogel van het moderne kogelstoten). Het zou mooi zijn als deze oude spelen naar de werkelijkheid van hun tijd zouden worden toegepast. Het is echter al heel mooi dat men er thans begrip voor heeft. In de toekomst ligt land braak voor de oude spelen en het zal niet onmogelijk zijn dat de oude gilden hier een taak hebben om de spelen te gaan beleven in alle eenvoud en op historisch niveau. Naast de beoefening van de traditionele gebruiken in het gildewezen zoekt men naar een vormgeving voor de toekomst.

Zouden de oude spelen hier geen kans krijgen?

Laten we het eens rustig bekijken, want het is wel de moeite waard hierover eens na te denken.

Jan Toorians.

LOONOPZAND, 30 mei 1976.

Documentair Federatie-Archief te Helmond.

Zoals u misschien vernomen hebt is het Documentair Federatie-Archief sedert enkele maanden in Helmond ondergebracht en is de heer A. M. G. Niessen door de heer J. v. d. Mortel als beheerder aangesteld en zijn de boeken en programmaboekjes ondergebracht in het Gemeente-Archief Helmond.

Daarom een verzoek aan alle gilden om hun programmaboekje, krantenknipsels van gildefeesten en gildemedelingen naar A. Niessen op te zenden (Veestraat 43, Helmond, of t.z. attentie naar het Gemeente-Archief Kerkstraat, Helmond. Ook voor oude exemplaren houdt het Federatie-Archief zich aanbevolen. Hier volgt de lijst van de boekjes (Programma's) welke thans aanwezig zijn. Alleen wordt genoemd plaats en jaar van het feest om ruimte te besparen, maar volledige tekst is ook aanwezig.

1901 Gilde St. Catrien Helmond
1907 St. Georgius Gemert
1909 St. Sebastiaan Oirschot
1910 St. Catharina Helmond
1911 St. Margretha Aarle-Rixtel
1912 St. Georgius Stratum
1920 St. Dionysius Tilburg
1922 St. Anna Nuenen
1924 O.L. Vrouw Aarle-Rixtel
1924 St. Catharina Mierlo
1926 St. Anthonius Sint-Anthonis
1928 St. Catharina Tongerle
1929 St. Willibrordus Waalre
1929 Folklore Show Tilburg
Officiële Gids van dat feest

1930 St. Joris Deurne
1930 St. Sebastiaan Oosterhout
1931 St. Hubertus Liessel
1931 St. Sebastiaan Diessen
1932 St. Antonius Deurne
1933 St. Georgius Gemert
1934 St. Hubert Land van Cuyck
1934 St. Sebastiaan Mierlo
1935 St. Anna Nuenen
1935 St. Catharina Strijp
1935 St. Catharina Strijp (andere kleur)
1935 Gildendag 's-Hertogenbosch
1935 Schuttersfeesten Arnhem
1935 Vught Kring Maasland
1936 Gildendag Boxmeer
1936 Gangulphus en Laurentius Huissen
1936 Kwartier van Oirschot Tilburg
1936 St. Crispijn en Crispinianus Waalwijk
1936 100ste verjaardag Pietje v. d. Broek
St. Catharina Strijp
1937 Groeningen Land v. Cuyck
1937 Berlicum
1937 Gildefeest Diessen
1937 St. Joris Asten
1938 O.L. Vrouw Aarle-Rixtel
1938 Welschap Eindhoven Gildefeest
1938 St. Hubertus Rijen
1938 Waterberg Arnhem
1938 Maasland te Rosmalen
1939 Land van Cuyck Beugen
1939 St. Margretha Aarle-Rixtel
1939 St. Joris en Sebastiaan Hoogelcon
1939 St. Joris Oirschot-Straten
1939 St. Hubertus Liessel

1945 O.L. Vrouw Lierop
 1945 St. Antonius Stiphout
 1940—1945 Stadion Amsterdam
 1946 St. Joris Moergestel
 1946 Schutterij Duiven
 1946 St. Joris Someren
 1946 St. Antonius Beek en Donk
 1946 Beek-Ubbergen Berg en Dal
 1946 Schutterij Groessen
 1947 St. Jan Gassel
 1947 Ooij Zevenaer
 1947 Vesseem
 1947 St. Sebastiaan Mierlo
 1947 St. Jan Leender-Strijp
 1947 St. Laurentius Vierlingsbeek
 1947 St. Leonardus Beek en Donk
 1947 St. Blasius Heusden
 1947 St. Gangulphus en Laurentius Huissen
 1947 St. Antonius Lierop
 1948 O.L. Vrouw Holthees
 1948 St. Martinus Tongerle
 1948 St. Joris Berlicum
 1948 Eendracht Giesbeek
 1948 St. Sebastiaan Moergestel
 1948 St. Antonius Gemert
 1948 St. Antonius Opwetten-Nuenen
 1948 Gildedagen Doornburg
 1948 Schutterij Silvolde

1948 Eendracht Lobith
 1948 Stadion Amsterdam Jubileum
 K. Wilhelmina
 1948 Inhuldiging Koningin Juliana
 1949 St. Antonius Beers
 1949 St. Joris Haaren
 1949 Schutterij Eendracht Etten
 1949 St. Antonius Nuland
 1949 St. Joris Hapert
 1949 St. Ambrosius Teteringen
 1949 Willem Tell te Loo
 1949 Landjuweel St. Catharina Vught
 1949 St. Sebastiaan te Gendt
 1949 St. Willibrordus Bakel
 1949 St. Lambertus Vesseem
 1949 St. Ambrosius Loon op Zand
 1949 St. Catharina Mierlo
 1949 St. Catharina en Barbara Helvoirt
 1949 Bezoek Koningin Den Bosch
 1949 St. Bavo Rijsbergen
 1949 Gildedag Breda.

(wordt vervolgd)

Wie heeft nog aanvullingen op deze lijst? Ieder, die fotocopies wil hebben, kan die krijgen; u betaalt er dan wel twee, nl. een voor het Kring-archief, tenzij men daar reeds een exemplaar heeft.

Federatie=Nieuws

Viering 40-jarig bestaan Noord-Brabantse Federatie

Op zaterdag 28 augustus 1976 zal dit feest in Hilvarenbeek worden gevierd. Het programma is iets gewijzigd en ziet er als volgt uit:

Om half 2 worden de gildebreeders in uniform verwacht.

Om 2 uur officiële zitting in het Gemeenschapshuis „Elcerlijc” aan de Koestraat te Hilvarenbeek.

Na een welkomstwoord door de voorzitter van de Noordbrabantse Federatie Jhr. Mr. J. Smits van Oijen zal er een rede uitgesproken worden door de Hooggel. Heer Prof. Dr. H. F. J. M. van den Eerenbeemt met als thema „Cultuur-goed in Brabant in perspectief van de toekomst.”

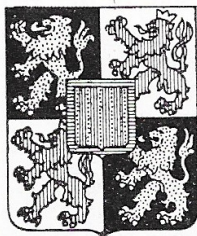
Om 4 uur heeft er een plechtige Gildemis plaats in de parochiekerk.

Van 5 tot 6 uur zal het Federatiebestuur recipiëren in het Gemeentehuis van Hilvarenbeek.

6.15 uur Brabantse koffietafel, bij goed weer in de open lucht op het schitterende Vrijthof. Kon. Harmonie „Concordia” zal een concert geven dat afgewisseld wordt met vendelen en gildedansen.

8.00 uur Feestavond.

Diegenen, welke nog inlichtingen of kaarten wensen voor deze dag, kunnen deze aanvragen bij het secretariaat te Hilvarenbeek: Vrijthof 1, tel. 04255 - 2431.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Jubileum Gildefeest Oirschot - 22 augustus 1976

Aan het Jubileum Gildefeest zullen ca. 60 Gil-den deelnemen uit de Noord-Brabantse Federatie en nog enkele van daarbuiten.

Zaterdag 21 augustus zal er een receptie plaatsvinden in de feesttent met daarna een feestelijk avondprogramma voor de genodigden en voor de gildebreeders en belangstellenden

uit Oirschot en omstreken.

Van 8 tot 21 augustus zal in het museum voor Volkskunde „De Vier Quartieren” in Oirschot een tentoonstelling worden gehouden over de vier Oirschotse Gilden.

Deze tentoonstelling is op werkdagen open van 14.00 tot 17.00 uur en op zaterdagen en

zondagen van 14.00 tot 18.00 uur. De entree is f 1,25.

U kunt het museum eventueel ook bezoeken op afspraak (tel. 04997 - 2965).

Op zondag 15 augustus is de tentoonstelling gesloten in verband met het Koningschieten bij het Gilde van Onze Lieve Vrouwe Broederschap.

Zoals U weet is het een Jubileum Gildefeest in Oirschot, want behalve het feit dat de vier Oirschotse Gilden tezamen zeker 1976 jaar oud zijn, viert men nog de volgende jubilea: Harrie van Nunen is 40 jaar lid van de overheid van het Gilde van Onze Lieve Vrouwe Broederschap.

Harrie van Zelst en Ad de Kroon zijn 40 jaar lid van Gilde Sint Sebastiaan.

Piet van der Hamsvoort, ouderling van Gilde Sint Joris, is al meer dan 60 jaar lid van het Gilde.

Om nog maar niet te spreken van een tiental gildebreeders dat 25 jaar lid is van een van onze Gilden. Dus reden genoeg om een Jubileum Gildefeest te vieren.

In het oudste gildeboek van Gilde Sint Sebastiaan staat o.a. het volgende:

Op heden, den 28e augustus 1760 is ingehaald den Heer van Oirschot met de Gilden als volgt naar rang:

1. Sint Joris alhier
2. Sint Catharina
3. Sint Sebastiaan
4. Sancta Barbara
5. Sint Joris Straten
6. Sint Odulphus Best
7. Onze Lieve Vrouwe Broederschap
8. Sint Anna Best
9. Sint Petrus Klein Gilde

vier tonnen bier, als douceur gehad, aan de grens van Moergestel afgehaald.

Bovenstaande roept misschien vragen op, maar vast staat, dat Oirschot nu in 1976 vier springlevende gilden heeft.

Die vier gilden, die tegelijk totaal verschillend zijn, werken voortreffelijk samen, waarvan dit Jubileum Gildefeest een getuigenis mag en kan zijn.

Gildebreeders, U ontvangt van ons op tijd een uitnodiging met programmaboekje.

Tot ziens op 21 en 22 augustus.

Met vriendelijke groeten van de Oirschotse Gildebreeders.

W.B.

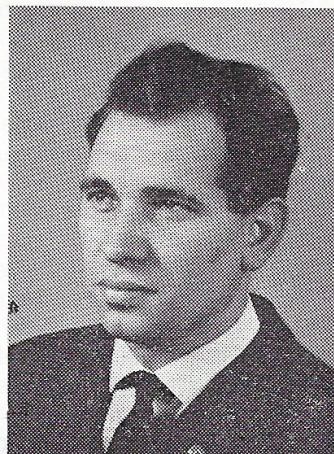
Kringonderscheidingstekens werden uitgereikt aan de volgende verdienstelijke gildebreeders: J. A. Abrahams, Hoofdman van het Gilde Sint Sebastiaan te Hilvarenbeek, J. W. Kwinten oud-Hoofdman, L. F. Swinkels oud-vaandrig, J. C. van Elderen Keizer en A. Rooijackers, allen gildebreeders van Sint Sebastiaan en Barbara te Moergestel; A. J. M. Jacobs, Schatbewaarder van Gilde Sint Joris te Tilburg, H. Brok, Standaardrijder van Gilde Sint Catharina en Barbara te Haaren.

TWEE NIEUWE KONINGEN:

Sint Brigida Netersel.

Op 8 juni 1976 werd hier weer gestreden om de Koningstitel. Na het 510e schot (3 uur schie-

ten) haalde de gildebroeder Kees van Limpt de vogel omlaag en hij mag zich de komende 3 jaren Koning noemen van dit Gilde.

Kees van Limpt

Sint Sebastiaan Hilvarenbeek.

Bij dit gilde heeft op 14 juni 1976 het koningschieten plaats gevonden. Dit heeft om de 6 jaar plaats. De oude koning Piet Abrahams wist na een harde strijd zich te handhaven. Zou er t.z.t. toch nog een „keizer“ kunnen komen?

Piet Abrahams

GOIRLE, SINT-MAURITIUSGILDE

† In memoriam Jan Vekemans

Op 19 maart 1976 overleed onze gildebroeder Jan Vekemans.

Gildelid sinds 2 april 1936, dus bijna veertig jaar, was hij een geliefd gildeman bij het Sint-Mauritiusgilde te Goirle, waarin hij in zijn jonge jaren veel werk verzette en voor iedereen een goede vriend was.

Steeds zal hij in onze gedachte blijven voortleven.

Jan Vekemans

In memoriam Henricus Groenen

Op 13 april 1976 overleed op 64-jarige leeftijd Henricus Groenen, hoofdman van het gilde St. Monulphus en Gondulphus te Knegsel.

Vanaf 1958 was hij lid van het gilde. Eenmaal behaalde Driek de koningstitel en in 1974 werd hij tot hoofdman van het gilde gekozen.

Nooit deed men een vergeefs beroep op hem. Alhoewel wij wisten, dat zijn gezondheid te wensen overliet, kwam zijn overlijden toch nog onverwacht.

Op zaterdag, 17 april, Paaszaterdag, werd hij in aanwezigheid van bijna alle gildebroeders en het hoofdbestuur van het Kwartier van Oirschot met gilde-eer begraven.

Zijn nagedachtenis zal door de gildebroeders in hoge ere worden gehouden.

W. Beerens, secretaris.

Nieuws uit Kempenland

DISTRICTSGILDEDAG GELDROP

Op zondag 16 mei werd in Geldrop de districts-dag van district Oost van Kring Kempenland gehouden, die georganiseerd werd door het gilde St. Catharina en Barbara Geldrop en het gilde St. Joris Zesgehuchten in het kader van de viering van het 1e lustrum van de jumelage met de Franse gemeente Saint-Cyr-l'Ecole bij Versailles, waarbij tevens een Schotse deputatie van de gemeente Bonnyrigg bij Edinburgh, de „twinning town” van onze Franse zuster-gemeente, aanwezig was.

Om 10.30 uur presenteerden de beide Geldropse gilden zich in de feestelijke H. Mis die speciaal voor dit lustrum werd opgedragen, terwijl na de H. Mis voor de kerk de vendel-groet werd gebracht voor burgemeester en deken.

Om 1 uur vertrok de optocht van 10 gilden, voorafgegaan door het Geldrops muziekcorps, vanaf „het Kruispunt” naar het unieke feest-terrein op de Beekweide. Na de gezamenlijke opmars, een kort woord door de Heer v. d. Voort namens het kringbestuur en een openingstoespraak door burgemeester van Erp, volgde de hernieuwing van de eed van trouw aan wereldlijk en kerkelijk gezag en de gezamenlijke vendeldemonstratie.

Na het spelen van de Marseillaise ter ere van

onze Franse vrienden werden de autoriteiten door de aanwezige keizer en koningen in vol ornaat begeleid naar de schutsboom, waar met de eerste schoten met de kruisboog door onze burgemeester en zijn Franse collega, de deken van Geldrop en de pastoor van Zesgehuchten de boom „gevrijd” werd voor de strijd om het koningskruis, dat veroverd werd door de koning van St. Joris Budel.

Vervolgens reikte onze burgemeester de herinneringsschilden, gegraveerd met het gemeentewapen van Geldrop, uit aan de aanwezige gilden. Inmiddels waren ook de wedstrijden in geweerschieten, vendelen, trommen en „den cloot werpen” begonnen.

Aangezien het feestterrein in de bebouwde kom ligt werd op de wipvogel geschoten met de luchtbuks. (Misschien een goed idee voor kleinere gildefeesten binnen de bebouwde kom der gemeente).

Onze Franse en Schotse gasten kregen de gelegenheid hun krachten op de kruisboog te beproeven en hiermee een goede Geldropse peperkoek te verdienen, terwijl voor hen tevens een demonstratie acrobatisch vendelen werd gegeven.

Om 5 uur kon wethouder Beijnsberger, als voorzitter van het jumelage-comité, prijzen uit-

reiken bestaande uit zilveren schilden en Geldropse koeken.

Onze gastgilden waren vol lof over de opzet van deze districtsdag. St. Clara had gezorgd voor ideaal weer en de beide Geldropse gilden waren zeer voldaan over de prettige en ongedwongen sfeer.

Het gilde St. Joris Zesgehuchten kon deze dag vol trots zijn nieuwe costuums tonen en onze buitenlandse vrienden hebben vol enthousiasme en dankbaarheid genoten van deze voor hen wel zeer unieke Brabantse middag als waardig besluit van onze jumelagefeesten.

H.V.

SINT-JORISGILDE GESTEL

Op zijn patroonsdagviering zondag 25 april had het Sint-Joriskilde Gestel een jubilaris in zijn midden n.l. hun ouderling L. van 't Hof die 40 jaar gildebroeder was.

Tijdens de Erewijn werd door de voorzitter van kring Kempenland de Hr. K. Vermeeren een korte toespraak gehouden waarna door de districts-raadsheer Fr. Roijers de zilveren kringonderscheiding werd opgespeld. Ouderling L. van 't Hof dankte daarna zichtbaar ontroerd voor deze onderscheiding.

O.L. VROUWEGILDE ZEELST, SINT-JORISGILDE GESTEL.

Op zondag 23 en donderdag 27 mei is door het O.L. Vrouwegilde Zeelst en het Sint-Joriskilde Gestel de jaarlijks terugkerende schietcompetitie gehouden om het wisselschild.

Met 3 punten verschil bleef het wisselschild voor het tweede jaar in Zeelst. Pieter v. d. Putten van het Sint-Joriskilde toonde zich de

beste schutter met 37 van de 40 schoten raak. Ondanks het wat regenachtige weer toch een in broederlijke en gezellige sfeer gehouden strijd.

E. Reker

GERWEN

In Memoriam

Op 22 maart overleed Petrus Bastiaans, in levensjaren de oudste gildebroeder van het Heilig-Kruisgilde uit Gerwen, in de leeftijd van bijna 87 jaar.

Peer — want zo kennen we hem het beste — was 68 jaar gildebroeder en vervulde de functies van hoofdman, koning en voorzitter.

Thans was hij erelid.

Bij zijn 60-jarig lidmaatschap kreeg hij de Oranje-Nassau-onderscheiding in zilver en de bondonderscheiding.

Hij was een man uit een stuk; hij hield van levensvreugde, van vriendschap en van het gildewezen. Dit laatste is zeker van belang voor het Heilig-Kruisgilde geweest. Het heengaan van deze verknochte gildebroeder is een gevoelig verlies voor al zijn medebroeders. Laten we hem daarom steeds in onze gebeden blijven gedenken.

Onder grote belangstelling werd hij te Gerwen met gilde-eer op 25 maart begraven.

Hij moge rusten in vrede.

J. van Rooy, secr.

LUIKSGESTEL

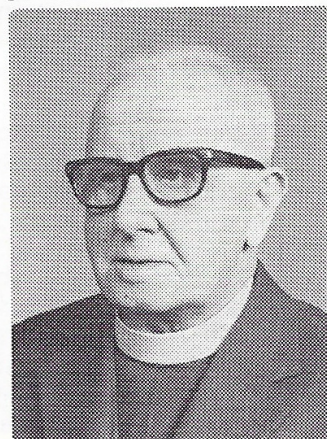
In memoriam.

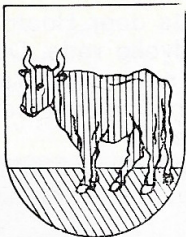
Op 4 april 1976 overleed Cornelis Johannes Antonius Emmanuel **VAN ROOSMALEN, emeritus-pastoor van Luiksgestel**. Van zijn 76 levensjaren was hij 20 jaar geestelijk adviseur van het Sint-Martinusgilde. En hoe! Hij had een groot gevoel voor traditie en heemkunde en tegelijk begreep hij de tegenwoordige tijd en de jonge mensen zo goed. Zijn diep en natuurlijk geloof heeft velen van ons dichter bij God gebracht. Ook nadat hij zich in 1971 als rustend pastoor teruggetrokken had, bleef het gildewezen zijn volle belangstelling houden. Hij bleef voor ons een vriend, die in zijn wijsheid ons zo wonderlijk veel leerde.

Nog in juni 1975 bracht het Martinusgilde hem een vendelhulde ter gelegenheid van zijn 50-jarig priesterjubileum.

Op 7 april werd hij met gilde-eer op het oude kerkhof, dicht bij zijn kerk, begraven.

Pastoor van Roosmalen, heb dank voor het vele, dat U voor ons gedaan heeft.

Nieuws uit Maasland

KRING MAASLAND. Te Nieuwkuijk had op 28 april een ledenvergadering plaats welke niet erg druk bezocht werd. Hier werden de statuten van kring Maasland geheel doorgenomen en de veranderingen aangebracht om het reglement door te sturen naar het Min. van Justitie te Den Haag ter verkrijging van een koninklijke goedkeuring.

Ook het Huishoudelijk Reglement werd aangevuld. Beiden werden staande de vergadering goedgekeurd. Zij treden in werking op 1 december 1976.

Aandacht werd gewijd op deze vergadering aan de komende kringdag te Berkel op zondag 15 augustus. Tevens werd steun toegezegd aan het gildefeest te Maren bij St. Lambertus op 13 juni. Ook werd gesproken over het kleine gildefeest te Herpt bij St. Catharina op zaterdag 5 juni. Gelukkig komt er nu meer leven in „het gildewezen” van dit echte „schutters”-gilde.

Medewerking werd gevraagd voor de viering van het 40-jarig bestaan van de Federatie.

DEN BOSCH. In de meimaand hebben de gilden van Maasland via de dekenaten het verzoek gekregen de H.H. Missen op zondagen in mei op te luisteren met aanwezigheid van gildevaarders, vendeliers en gildebroeders.

Hieraan is spontaan voldaan. Wij hopen dat het het volgende jaar weer zo zal mogen zijn. Op zondagavond 9 mei hebben een zestal volledige gilden meegedaan aan de bedetocht door Den Bosch ter ere van de Zoete Moeder van Den Bosch. Zij waren vooral uit de omgeving van Den Bosch.

HERPT. Zoals hierboven is gezegd viert **St. Catharina** feest en wel met het feit dat het 250 jaar bestaat. De gilden uit de buurt waren op een zaterdagmiddagfeest met een H. Mis in de parochiekerk en een optocht, waarna een vendel-, trom- en schietdemonstratie werd gegeven.

ELSHOUT. De **O.L. Vrouwe Schuts** heeft op 30 april deelgenomen aan de koninginfeesten te Mijdrecht. Het stralende weer zorgde voor een mooie optocht door het feestelijk versierde dorp. Bij het Raadhuis werd een vendelgroet en demonstratie gegeven waarbij tekst en uitleg van het Brabantse gildewezen werd gegeven.

Tijdens de meimaand heeft dit gilde zich beijverd bij de viering van de Mariafeesten van Elshouts Wonderbare Moeder.

Op 24 april heeft gildebroeder A. J. Klerks zich het koningsschap van de Schuts weten te verwerven. Nadat de gildebroeders de Mis hadden bijgewoond en de maaltijd hadden gebruikt gingen zij in optocht naar het schiet-

terrein, waar de burgemeester, als gildebeschermheer, het eerste schot loste.

Bij het 172ste schot viel de vogel, met behulp van de wind; want die zorgde ervoor dat het laatste stukje hout eraf „waaide.” De volgende schutter had pech. Dhr. Klerks mag nu de zware zilveren kroon torsen.

NIEUWKUIJK. St. Joris vierde op 26 april de statiedag. Pastoor Van Mil droeg de gildemis op, waaronder ook burgemeester Schweitser aanwezig was. Karel van Beijnen schoot bij het 163ste schot zich tot koning van St. Joris.

BERKEL. Op 23 mei heeft het gilde **St. Hubertus** van Berkel het gepresteerd kampioen van Nederland te worden voor het gewerschieten op de wipboom. Het schitterende resultaat werd behaald door de schutters R. Vromans, P. v. Dongen, Th. Adams en Sj. Schefers. Zonder een schot te missen kwam dit viertal door de voorronde. In de 7de ronde misten zij ook niets, hetgeen de overwinning betekende. De wedstrijden werden gehouden te GELDROP op het tournooi van de Fed. van Ned. Scherpschuttersverenigingen. Dit feit is feestelijk gevierd in hun stamhuis „Het Raadhuis” te Berkel.

DRUNEN. Het koningschieten van **St. Hubertus** is gehouden op 29 mei. Een jonge vorst zal het komende jaar dit gilde regeren, de 22-jarige Tonny de Teuling. Bij het 613de schot viel de beslissing. De houten vogel was door zijn voorganger vervaardigd en wel zo, dat hij het niet cadeau kreeg.

De dag begon met de reveille in de vroege ochtend; de gildemis werd in Jacobushof opgedragen door pastoor Meeuwissen.

HAAREN. Op 15 mei opende de gildebroeders van **St. Antonius en Sebastiaan** van Haaren hun schietseizoen van de handboog. St. Sebastiaan van Oisterwijk was hierbij te gast. De uitslag: 1 J. Scholtze, O'wijk, 2 B. v. Stralen O'wijk en 3 N. v. Haaren, Haaren.

Op 29 mei hielden de **drie Haarense gilden** gezamenlijk hun statiedagen. Na de H. Mis werd de vendelgroet gebracht door het gilde **St. Catharina en Barbara** aan de geestelijke en wereldlijke autoriteiten. In de eigen gildekamer werden de feesten voortgezet. Na de middag hield elk gilde zijn schietwedstrijd.

LOONOPZAND. Zondag 2 mei werd door het gilde **St. Ambrosius**, deelgenomen aan de plechtige H. Mis in de St. Jan, die werd opgedragen door Mgr. J. Bluijssen. Het gilde nam plaats rond het hoofdaltaar, nadat het vendelend de kerk was binnengekomen. Onder de Consecratie

werd de vendelgroet aan de Allerhoogste gebracht door vendelier Jan Toorians. Na de mis in optocht de kerk uit om in de sacristie een heerlijk kopje koffie te gebruiken, waaronder vele vragen werden beantwoord over het gildewezen.

Op vrijdag 4 juni werd in Hotel De Gouden Laars een bijeenkomst belegd waarop de films en dia's werden vertoond van de ingebruikname en opening van het schietterrein „in de Beijenthuijnen.” Hierbij werd gildebroeder Tom Dankers het zilveren schild overhandigd voor 40 jaar lid van het gilde.

Het gilde heeft nieuwe sjerpen gekregen in paarse stof waarop het embleem van St. Ambrosius is aangebracht.

BAARDWIJK. Op koninginnedag werd uit handen van burgemeester Van Casteren gildebroeder Jos van Leijden koninklijk onderscheiden in de Orde van Oranje Nassau met de gouden medaille. Jos is een man met uitzonderlijke verdiensten zowel voor het gilde **St. Ambrosius** als in de Boerenbond, in het agrarische vak en in het bestuur van Waterhuishouding van Baardwijk.

Op zondag 2 mei nam dit gilde deel aan de H. Mis van 9.00 uur in de St. Jan te Den Bosch i.z. de meimaandviering.

BESOIJEN. Waalwijks nieuwe burgemeester, Drs. J. v. Casteren, is in het gilde **St. Crispijn en Crispinianus** op 8 maart opgenomen als nieuwe Beschermheer, na het vertrek van oud-burgemeester Theijssen, die met pensioen ging.

De plechtige installatie had plaats door Hoofdman Wim de Louw na een gloedvolle rede. De Hoofdman hing hem de nieuwe sjerp om. Drs. v. Casteren zei dat hij in de traditie van het gilde zal trachten te blijven treden.

Na de installatie had de heer Jan Toorians een lezing over het gildewezen met de tradities daaraan verbonden.

Even tevoren had het gilde vier nieuwe zwaaiwendels gekregen en 15 breedgerande hoeden met veer, waaraan de familie Timmermans en de „Noordbraband” debet was. Een prachtige aanwinst voor dit actieve gilde.

VUGHT. De beide gilden van Vught, **St. Catharina** en **St. Barbara**, hebben op koninginnedag het hunne bijgedragen aan een feestviering aldaar. Voor het gemeentehuis werd een vendelgroet gebracht voor de beide koningen en burgemeester.

St. Barbara en Sebastiaan heeft op 15 mei de statiedag gehouden. De dag begon met het afhalen van de koning, waarna gildemis en schieten voor de schutterskoning.

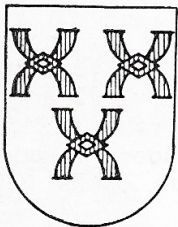
Op de avond werd de trom verpacht alsook het vaandel.

Nieuwe gildebroeders werden ingestemd: Van Nielstelooy en Van Doremalen. De Jonge Deken Tony Beks werd geïnstalleerd.

Op 30 mei werd deelgenomen aan de H. Mis in de St. Jan te Den Bosch.

Jan Toorians,
Deken-schrijver Maasland.

LOONOPZAND, 5 juni 1976.

Nieuws uit Peelland

Koningschieten bij de gilden in Kring Peelland

Misschien wel de eerste in de rij der koningschietende gilden is het Sint-Jorisgilde uit **Asten**. Op hun patroonsdag, 23 april, wat voor dag dan ook, schiet het gilde zijn nieuwe koning.

's-Morgens werd de dag begonnen met een H. Mis in de parochiekerk en men zat daarna aan een goed verzorgde koffietafel in het gildenhuis Café van Helmond.

Hier is het een gebruik dat men eerst om de Ere-Koning schiet uit de notabelen en dat later wordt geschoten om de koningstitel.

Daar de burgemeester pas later kon komen, schoten nu eerst de gildebroeders om hun nieuwe koning. De beschermheer Baron van Hövell tot Westerfliet en de Kringvoorzitter Alphons Niessen schoten om de boom te vrijen waarna koning Hendrik van Helmond zijn titel kon verdedigen. Het werd hem wel zeer moeilijk gemaakt, want een straffe wind en guur weer maakte het koningschieten niet erg gemakkelijk. Het was uiteindelijk gildebroeder Henk van den Eynden, die de titel op zijn naam wist te brengen.

Daar de burgemeester nog steeds niet aanwezig was, schoot mevrouw Rutten namens haar man mede om de erekoningstitel. De burgemeester kreeg na zijn aankomst nog volop de kans zijn titel te verdedigen. Het was Frans Verhees die de burgemeester zijn titel ontnam en zich tot Ere-Koning schoot.

Het gilde maakte zijn ereronde door het dorp, maar onderweg moest wel even het een en ander afgesproken worden. Want 29 april zouden de gildebroeders zonder de a.s. jubilarissen weer samenkomen. Daags voor koninginnedag werden de gildebroeders en de kringvoorzitter uitgenodigd om naar het gemeentehuis te komen.

Er waren 4 jubilarissen: Baron C. F. M. van Hövell tot Westerfliet, beschermheer, Hendrik van Helmond, Piet Joosten en Hannes van den Eynden.

De beide eerste jubilarissen hadden reeds een koninklijke onderscheiding ontvangen vanwege het burgemeesterschap van Wijlre van de eerste persoon en het 40-jarig jubileum bij de firma Golstein Brouwer van de tweede.

De laatste twee ontvingen nu van de burgemeester de zilveren medaille.

Alle vier werden zij gehuldigd voor de activiteiten die zij veertig jaar geleden hebben doen

starten en waarvan zij vandaag de vruchten mochten plukken.

Op 5 september a.s. zal met een kringdag dit feest nog extra luister krijgen.

v.l.n.r. : A. Niessen, Koning H. v. d. Eijnden, Ere-koning F. Verhees.

KONINGSCHIETEN IN VLIERDEN

Maandag 31 mei, Vliederkermis, was de dag van het Sint-Willibrordusgilde.

De dag werd begonnen met een H. Mis opgedragen door pastoor F. v. d. Hout, waarna een koffietafel in het gildehuis, aangeboden door de hospes-gildebroeder Rinus Thijssen. Tijdens de koffietafel zei de vader van de hospes Piet Thijssen tegen pastoor van Hout: „Meneer pastoor ik heur oe toch liever zingen as preeken, want dè heur ik ten minst.”

Nadat burgemeester Hoeben uit Deurne en wethouder van Deursen gearriveerd waren trok men naar de schutsboom. De pastoor werd uitgenodigd om de boom te vrijen, waarna de burgemeester, de wethouder en de kringvoorzitter hun schoten lostten.

Daarna kreeg de koning zijn kans om zijn titel te verdedigen en ondanks de wind schoten allen

zeer goed raak. (Of zoals een der omstanders opmerkte: „Hij waait zo dat ie er elke keer veur kumt.”).

En wat niemand verwacht had gebeurde: de oudkoning schoot zich voor de tweede keer tot koning en maakte de kans groot dat Vlierden over drie jaar een keizer zal krijgen. Ieder wenst dit hem en het gilde toe.

Zoals was afgesproken ging men toen bij de pastoor de nieuwe oude koning Frans Franssen voorstellen en had voor het gildehuis de handwassing en vendelgroet plaats, waarna de kringvoorzitter de nieuwe koning namens de kring toesprak en memoreerde, dat hij ook de actieve secretaris is geweest, die veel heeft bijgedragen tot het welslagen van het Kring-Gildefeest in 1975.

Wim Drouen Koning van het Sint-Catharinagilde.

Burgemeester bleef Ere-Koning.

Nadat zondagmorgen 30 mei 1976 de gildebroeders de H. Mis hadden bijgewoond, welke werd opgedragen door pastor J. Paanakker en nadat de organist Kees van Houten na de H. Mis het Sint-Catharinagilde had gespeeld, trokken de gildebroeders naar hun gildehuis De Gouden Kegel, waar een maaltijd gereed stond. Om half twee trok men naar de schutsboom, die gelegen is bij Wim Raymakers op Kruis-

schot. Het duurde wel even voordat op de vogel geschoten kon worden, want donderdag was er een nieuwe schutsboom geplaatst, maar bij aankomst bleek dat hij bij de spil was afgebroken.

Kort na de aankomst van burgemeester Mr. J. A. Geukers kon door hem het eerste schot worden gelost om „de boom te vrijen,” vrij te schieten van kwade invloeden.

Daarna kreeg Koning Tamboer Hans Heusschen de kans om zijn titel te verdedigen. Het was voor hem wel een zeer zware taak, want er waren vele liefhebbers voor het koningschap. Er waren zelfs vendeliers bij die zeiden: „Ik zal mijn vendel maar thuis laten, want ik kom terug als koning.”

Het was er niet bij, want bij het 48ste schot was het de reeds 24 jaar bij het gilde zijnde gildebroeder Wim Drouen, die zijn kans waarnam om zich tot koning te schieten. Als hij op Sint-Catharinadag zijn zilveren gildebroederschap viert, kan hij dit doen als koning.

Ook om het koningskruis te bekomen was grote belangstelling, maar bij het 112de schot was het de jeugdige Hans Aarts die met het koningskruis ging strijken.

Volgens oude traditie werd toen de koning geïnstalleerd. Rian Raymakers, de dochter van Wim Raymakers, bood hem het bekken aan, waarin de koning een zilveren rijksdaalder moest deponeren. Dan werd hem door de Oude Deken Alphons Niessen en de Oud-Koning

Hans Heusschen het zilver omgehangen en ontving de koningin mevrouw Drouen-Götz de

zilveren vogel. Daarna werd het vaandel voor hem gespreid, ten teken dat hij boven het gilde staat; maar direct daarop wordt het vaandel driemaal boven zijn hoofd gezwaaid ten teken dat hij aan de wetten van het gilde gebonden is. Hierna werd hem de traditionele vraag gesteld of hij beloofde een goed koning te zijn, het zilver te onderhouden en op Catharinadag na zijn koningschap zijn schild met naam, beroep en jaar van zijn koningschap aan het koningsvest te hangen. Nadat hij hierop geantwoord had, werd aan hem de vendelgroet gebracht. Hierna trok men naar Hotel Wilhelmina waar de nieuwe koning de gildebroeders trakteerde. Nadat dit gebeurd was trok men weer naar het gildehuis, waar wederom de vendelgroet gebracht werd.

Hier werden nog enige gezellige uurtjes doorgebracht, waarna de gildebroeders huiswaarts gingen. Het was een fijne dag geworden.

„PEELTURFKENS”

Op vrijdag 16 januari vierde het **Sint-Antoniusgilde Stiphout** zijn teerdag.

Traditiegetrouw begon deze dag met een Heilige Mis, waarna men in het gildehuis van de koffietafel kon genieten.

Na de maaltijd werden schietwedstrijden gehouden.

's-Middags stond een stevige maaltijd gereed en de dag werd besloten met een stijlvolle feestavond.

Op deze avond werd een nieuwe gildebroeder ingeluid en zijn echtgenote werd het Sint-Anthoniuskettinkje met bel en staf aangeboden. De kringvoorzitter zei in zijn toespraak blij te zijn met de fijne sfeer die steeds in het gilde heerste en benadrukte de goede band tussen gilde en de gildeheer Ir. Dusseldorp en zijn echtgenote.

Terwijl het **Sint-Anthoniusgilde Gemert** zijn optrektag had en de penningmeester van de kring Sjaak Huijbers zijn zilveren gildebroederschap vierde, had in **Vlierden** de **jaarvergadering van kring Peelland** plaats op 24-1-1976.

De vergadering had een goed en vlot verloop. Bij de bestuursverkiezingen werden alle aftredende per acclamatie herkozen.

Het kringfeest zal in Asten gehouden worden, ter gelegenheid van het feit dat het Sint-Jorisgilde veertig jaar geleden herleefde.

Op vrijdag 30 januari trok het **Sint-Jorisgilde te Someren** uit om hun medebroeder Jan van der Laar en zijn vrouw Corry Callaars ter gelegenheid van hun zilveren huwelijksfeest de vendelgroet te gaan brengen.

Ook het kringbestuur ontbrak niet, daar Jan een actief lid van het kringbestuur en Corry een gastvrije huisvrouw is, waar menig kringbestuurslid een bakske koffie ging pakken als hij in Someren was.

Het zilveren bruidspaar kreeg het traditionele tinnen bord aangeboden.

SPYNDE-AVOND BIJ HET GILDE

ST. CATHARINA HELMOND.

Uit een testament van Katalinen Nouwen d.d. 16 aug. 1451 citeren wij:

„..... Dat alsdan die voerschr. VIII lopen rogs vercocht sullen werden van den provisoren off dekenen der Bruederscappen van Sunte Katelinen om smaut daer mede te copen ende huysarmen te deylen ende te geven puerlijc om Gods wille opten Aswoensdach

Daarom werd op aswoensdag 1976 door de dekenen van het gilde een aantal broden bezorgd bij het klooster der zusters Clarissen, welke zullen zorgen dat deze onder de armen van Helmond verdeeld worden.

's-Avonds komen de broeders bijeen om hun spynde te betalen en mee aan de traditionele vismaaltijd aan te zitten.

De acht lopen rogge zijn geen gildebezit meer, maar de traditie wordt hooggehouden, „puerlijc om Gods en Katalinens wille.”